

preklicati besed, ki smo jih povedali o naši mladinski književnosti na str. 163 in 164 tega lista, Od same mlečne kaše mladina ne dobi močnih zob, še manj pa od neosoljene in nezabeljene.

J. Wester.

Dr. Josip Gruden, Zgodovina slovenskega naroda. 3. zvezek. Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu. 1913. V. 8°, str. 321—528.

V okvirju prvega in drugega zvezka svoje „Zgodovine slov. naroda“ nam skuša podati dr. Gruden v letošnjem tretjem zvezku popis resničnega življenja Slovencev v srednjem veku: kulturno in gospodarsko zgodovino našega naroda. Virov za njo je v srednjem veku malo, ali vsaj malo zbranih; zato je tudi slika, sestavljena na njih, nepopolna. Tudi v tretjem zvezku povdarja pisatelj preveč cerkveno zgodovino, dasi je bil vpliv cerkve na naše razmere jako velik. Preobširni sta poglavji „Pod akvilejskimi patriarhi“ in „Pod solnograškimi nadškofi“, dasi vsebujeta precej novih podatkov. Dobro in jako pregledno so podane „Razmere kmečkega stanu“, zlasti razne davščine. Pri popisu mest je Ljubljani odmerjen premajhen prostor, enako tudi plemstvu in življenju po gradovih. Najbrž je prihranil pisatelj to snov za naslednji zvezek. Zanimiva je slika o zgodovinskih dogodkih, kakor se zrcalijo v narodnih pesmih in pripovedkah. Pri šolstvu, znanosti in umetnosti povdarja pisatelj, da je slovenščina izgubila svojo prejšnjo veljavo in bila v rabi od konca 13. stoletja le še pri kmetih, v cerkvi in deloma še pri sodiščih; plemstvo in mesta so bila ponemčena. — V prihodnjem zvezku naj se glede narodnih šeg in vraž izčrpa Valvasor, da se na ta način ogromno in zanimivo gradivo v njegovem delu v besedi in slikah kritično porabi in razširi. Pisatelja se je že opozorilo na potrebo registra; to željo ponavljam tudi letos, da bo obširna in lepa knjiga porabnejša.

Jos. Breznik.

Prešernove poezije. Uredil A. Aškerc. Drugi natisk. V Ljubljani 1913. Založil L. Schwentner M. 8°, LV+220 str. Eleg. vez. 3 K 60 v.

Vnanja oblika lične knjižice je prav prikupna in priznati se mora, da Slatnarjeva tiskarna za drugimi ne zaostaja. Toda s tiskom še ni vse opravljeno. Poskrbeti je tudi treba, da dobi tiskar v delo skrbno in vestno pripravljen rokopis, za tega pa se brigaj izdajatelj. —

V raznih Saturah XXVII. let. Lj. Zvona (308, 625, 683) sem bil sicer nekoliko burno in odurno, toda po pravici in resnici naštel nekaj debelih napak iz prve Schwentnerjeve izdaje Prešernovih poezij iz leta 1902. Očitki teh napak so tedaj v prvi vrsti veljali redaktorju izdaje, pokojnemu Aškercu, ki se je tedaj nekoliko prebahavo šopiril z ugotovitvijo harmonske tekstne oblike Prešernovih poezij in s korenito ureditvijo Prešernovih interpunkcij. Mislim pa, da so bila moja očitavanja tistih napak, oziroma moja popravila Aškerčeve redakcije jasna in razumljiva, pa tudi prepričevalna dovolj, da je moral vsak resnicoljuben in razborit čitatelj tistim očitkom brezpogojno pritrditi. — In prepričan sem, da bi bil tudi Aškerc, ako bi bil sam doživel priliko, da oskrbi novo izdajo svojega Prešerna, iz spoštovanja do resnice vse te napake pošteno in lojalno popravil. Ker pa do tega ni prišlo za Aškerčevih dni, mislim, da je bila potem izdajatelju drugega natiska dolžnost, če je že hotel po redaktorjevi smrti njegovo redakcijo ponatisniti, da bi bil dal iz spoštovanja do resnicoljubnosti pokojnikove vsaj najdebelejše pogreške iztrebiti in popraviti. Za to brezstidnost, da je Aškerčevo prvo izdajo z napakami vred brezvestno dal ponatisniti, zasluži založnik ostro grajo, ker je to skrajna brezobzirnost kupujočim knjigoljubom nasproti, če se jim vedoma ponuja knjiga z napa-

kami, ki so bile že izrecno pograjane, ki bi jih torej bilo prav lahko pri ponatisku popraviti. — Z nekoliko hudomušnostjo bi skoraj lahko rekli, da je menda Prešeren že divinatorno slutil prihodnjo usodo svojih poezij, ko je v „Novi pisariji“ zapisal verz „Že bukve vsak šušmar daje med ljudi“. Opomnimo naj le na nekdanje ponatiskavanje Wagnerjeve izdaje po Ničman-Alešovcu in Bambergov ponatisk (glej Ljublj. Zvon XXIX, 414) in zdaj ti pride še drugi natisk Schwentnerjevega Prešerna s trmoglavo pridržanimi, nepopravljenimi pogreški. Ne bom rekel, da ta nova izdaja ni prav nič popravila, — toda toliko ne, kolikor bi bila lahko, če bi bila hotela upoštevati vse moje očitke glede prve izdaje. Tako je n. pr. verz „Ko šla domu sem z družbo naj'no v glavi“ vendar že enkrat prišel do pravilne oblike „Ko šla domu sem združbo naj'no v glavi“ (str. 212), — toda verz „Up najpredrziši je spolnil z deli“ se še vedno šopiri s svojim neprimernim besedilom (str. 116) in v Parizini so se še vedno ohranile vse Aškercove potvare Prešernovega prevoda n. pr. (str. 103 zadnji verz) „Nevarnost, strah je njima mar“, namesto vprašujočega „Al dolg, nevarnost njima mar“ in sploh vse tisto nepotrebno izbegavanje izraza „dolg“ die Schuld (prim. Lj. Zv. XXVII, 627). Na 111. strani čitamo še vedno „Trepeče, dene nanj rokó“ (na koga pa?) — namesto edino smiselnega „Da skril bi, kak mu gre oko, trepečo dene nanj roko“ (namreč na oko dene roko, s trepetajočo roko si zakrije oči). Na 55. strani stoji v verzu „Al' ko si je zvolila, mladenča drugega“ še vedno brezsmiselna vejca. Akrostihida „Primlcovi juLji“ (str. 173) in „MaTeVžo lAngusu“ (str. 179) je žalibog tudi pridržala tisto preoriginalno hronogramsko obliko (prim. Lj. Zv. XXVII, 685). Če že kdo prav po nepotrebnem izraz „bogstvo“ (str. 16) popravlja in izpreminja, naj bi se vsaj ne ustavil na pol pota pišoč „božtvo“, uklonil naj bi se glasoslovnim zahtevam ter pisal „boštvo“, kakor pišemo „moštvo, uboštvo“, ne pa možtvo, ubožtvo. — Sicer je pa znano, da so Trubar, Dalmatin, Krelj za Gottheit rabili „bogastvo“ (Plet. I, 39), ki odgovarja Prešernovemu „bogstvu“, na staroslovensko *ǫbъrъstъvo* poleg *ǫbъrъstъvo* se ne bom skliceval. — Pa ne samo v Prešernovem besedilu kaže ta izdaja svoje nedostatnosti, tudi v uvodnem spisu jih je nekaj. Da se je Prešeren še le 1832. seznanil s Slomšekom, ni res, ker sta si bila že stara znanca iz dijaških let (Lj. Zv. XXII, 631). „Ponosni Juliji je bil bore koncipient Prešeren ravnodušen“, se menda pač ne more reči, marveč ona je bila do njega ravnodušna t. j. ni se mogla zanj zainteresirati in navdušiti, ostala je hladna in mirna, ni se zmenila zanj — on je pa bil njej malo čislan in neznaten.

Kadar torej pride tretji ponatisk Prešernovih poezij na vrsto, bi bilo želeti, da se ne ponatisne tako malomarno, ampak da se vzame poprej besedilo v vestno revizijo. Kritiki ne delajo svojih opomb zato, da bi jih izdajatelji mrdavo prezirali.

L. Pintar.

Dr. Ljudevit Pivko, Telovadne igre. Drugi del. (Knjižnica Mariborskega Sokola, 8. zvezek. Založil Mariborski Sokol. Maribor 1913. 80, 64 str., 80 vin.

Lučalne igre z majhno žogo tvorijo vsebino drugega dela Telovadnih iger, ki jih je pričel izdajati prof. dr. Pivko pod okriljem Mariborskega Sokola. Kakor smo z zadovoljstvom pozdravili prvi del l. 1911 (gl. Lj. Zvon 1912, str. 111), tako izrečemo lahko tudi o drugem delu le ugodno mnenje. Marljivi nabiratelj in pospeševatelj mladinskega športa je zbral iz bogatega slovstva o tem predmetu 40 iger z malo žogo, predvsem takih iger, ki se dadó v naših razmerah na ljudskih in tudi srednjih šolah ter v društvih lahko izvajati. V navedenem slovstvu (str. 6) pogre-